

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autorská práva

JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

VUT, březen 2010, Brno

Tato prezentace je spolufinancována Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Obsah

1. Právní úprava (9:00 – 10:30)
2. Autorské dílo
3. Autor
4. Autorská práva (10:50 – 12:20)
5. Omezení autorských práv
6. Zvláštní druhy autorských děl
7. Licenční smlouva autorskoprávní (13:30 – 15:00)
8. Práva související s právy autorskými
9. Kolektivní správa a odborná diskuze (15:20 – 17:00)

AUTORSKÉ PRÁVO A DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

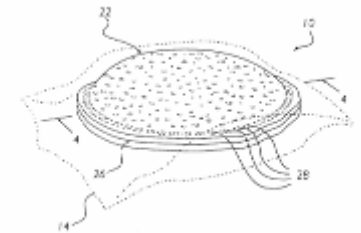

Dvě velké skupiny práv duševního vlastnictví

- Autorská práva a práva související s právem autorským (***copyright and related rights***)
 - Práva k autorským dílům, uměleckým výkonům, zvukovým a obrazovým záznamům apod.
- Průmyslová práva (***industrial property rights***)
 - Práva k
 - Ochranným známkám, označení původu
 - Vynálezům
 - Designům
 - Odrůdám rostlin
 - Topografiím polovodičových výrobků

Příklady

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- IP Survey 2006 – UK

Table 3 - % of respondents rating method of protecting innovations as "Essential"

No. Employees	0-9	10-49	50-249	250+	10-249	10+	Total
1. Patents	13.2	13.1	10.5	18.4	12.7	12.9	13.2
2. Trademarks	12.8	14.8	20.6	32.8	15.7	16.3	13.2
3. Copyright	22.5	16.3	16.5	20.5	16.3	16.4	21.9
4. Registered Designs	10.1	11.0	6.5	9.2	10.3	10.2	10.1
5. Confidentiality agreements	26.6	29.6	29.7	40.9	29.6	30.0	26.9
6. Secrecy	18.9	21.5	18.0	33.4	21.0	21.4	19.2
7. Complexity of Design	7.3	5.3	5.9	9.1	5.4	5.5	7.2
8. Lead-time over competitors	14.3	18.2	17.4	21.2	18.1	18.2	14.8

Statistika ...

Table 7 – Replies to the question “If you pay a subcontractor to design your website or promotional literature would copyright exist in that material?”

Size (No. of Employees)	Yes	No	Don't Know
0-9	41.6%	12.7%	45.7%
10-49	45.9%	10.5%	43.6%
50-249	59.1%	14.1%	26.8%
250+	75.6%	7.5%	16.9%
Total	42.4%	12.5%	45.1%

Table 8 – Replies to the question “In the absence of any assignment who would own any copyright created?”

Size (No. of Employees)	Your Company	The Subcontractor	Don't Know
0-9	31.0%	24.5%	44.5%
10-49	33.0%	28.2%	38.8%
50-249	35.7%	35.8%	28.5%
250+	31.4%	52.3%	16.3%
Total	31.3%	25.1%	43.6%

Table 13 – Replies to the question “Has your company ever licensed in intellectual property from other parties (to allow your company to use intellectual property owned or controlled by others)?” (% of firms).

No. Employees	0-9	10-49	50-249	250+	Total
Yes	12.3%	17.2%	29.4%	55.8%	13.2%
No	82.8%	75.8%	61.1%	31.3%	81.7%
Don't Know	4.9%	6.9%	9.5%	12.9%	5.2%

Table 14 – Replies to the question “Has your company ever licensed out intellectual property to other parties (to allow others to use intellectual property owned or controlled by your company)?” (% of firms).

No. Employees	0-9	10-49	50-249	250+	Total
Yes	8.3%	12.0%	19.1%	42.2%	8.9%
No	88.2%	81.9%	73.3%	45.0%	87.3%
Don't Know	3.5%	6.1%	7.6%	12.8%	3.9%

PRÁVNÍ ÚPRAVA

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kde lze nalézt právní úpravu?

- zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon),
 - ve znění novely č. 41/2009 Sb.
 - občanský zákoník (zákon č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů
 - vyhláška č. 488/2006 Sb., kterou se stanoví typy přístrojů k zhotovování rozmnoženin, typy nenahraných nosičů záznamů a výše paušálních odměn
- Internetové zdroje
 - www.dusevni vlastnictvi.cz
 - www.itpravo.cz

Jsou v dané oblasti i mezinárodní smlouvy?

- Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1886
- Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS)
- Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském z roku 1996
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti

- **Autorská práva**
 - Práva autora k jeho dílu
- **Práva související s právem autorským**
 - práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu
 - právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu
 - právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu
 - právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho původnímu vysílání
 - právo zveřejnitelé k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv
 - právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu

AUTORSKÉ DÍLO

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Co je autorské dílo?

- každý výsledek lidské činnosti lze označit jako dílo, avšak pouze některé lidské výtvořky jsou díly autorskými
- § 2 odst. 1 AutZ – „Předmětem práva autorského je
 - dílo literární a jiné dílo **(1) umělecké** a dílo vědecké, které je
 - **(2) jedinečným** výsledkem **(3) tvůrčí činnosti** autora a
 - je **(4) vyjádřeno** v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam“.
 - výjimka z jedinečnosti – počítačové programy, fotografie, databáze

Jedinečnost

Statistická jedinečnost – na světě nemohou existovat dvě zcela identická nezávisle na sobě vytvořená díla

Výjimka ze statistická jedinečnosti

- počítačový program
- databáze
- fotografie

Autorské právo se vztahuje i na

- jednotlivé fáze a části díla
- název díla, včetně postav

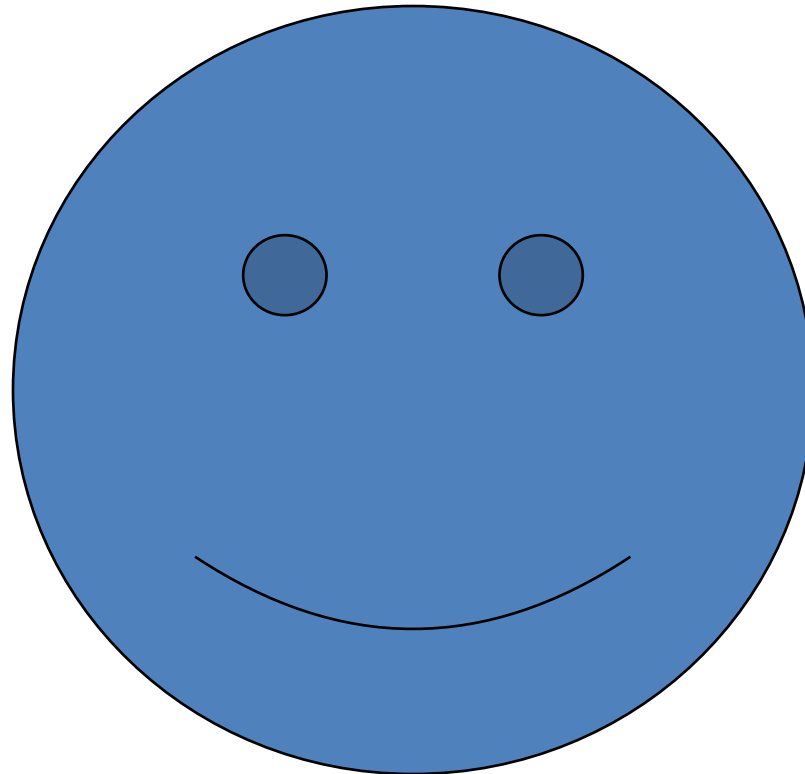
Co autorským dílem není (§ 2 odst. 6 AutZ)?

- Námět díla sám o sobě
- Denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě
- Myšlenka
- Postup
- Princip
- Metoda
- Objev
- Vědecká teorie
- Matematický nebo obdobný vzorec
- Statistický graf

Autorské právo nechrání myšlenky (ideas), ale vyjádření myšlenek (expression)

Není autorským dílem – nedostatek tvůrčího přínosu

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Může být autorským dílem – dostatek tvůrčího přínosu

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

?Odvozené dílo?

19.3.2010

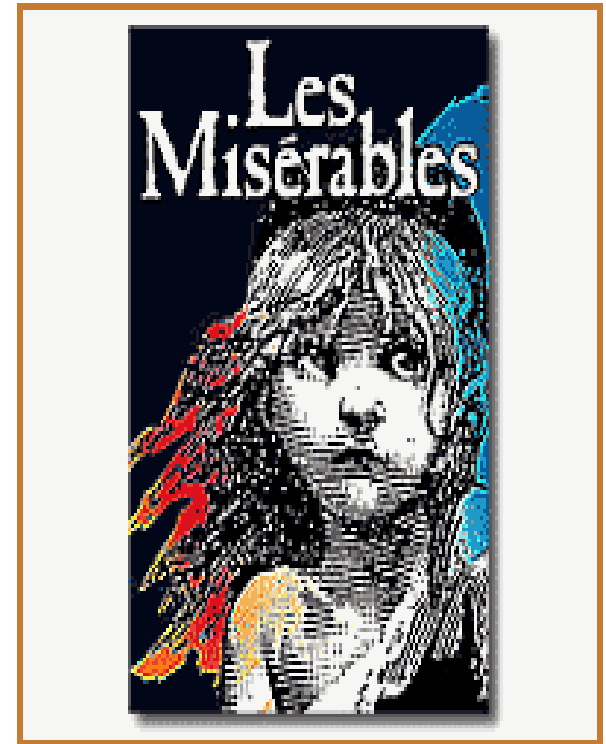
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příklady autorských děl (§ 2 odst. 1 AutZ)

- Dílo literární (slovesné)
 - Beletrie, poezie
 - Bez ohledu na literární kvalitu
 - Včetně obsahu a uspořádání díla

Dílo hudební

- Včetně textu
- Zachycení ve formě:
 - notového záznamu
 - zvukových vln
 - zvukového záznamu

Dílo dramatické, hudebně dramatické a choreografické

- Včetně pantomimy
- Dramata, muzikály, balet

Dílo výtvarné jako je dílo malířské, grafické a sochařské

19.3.2010

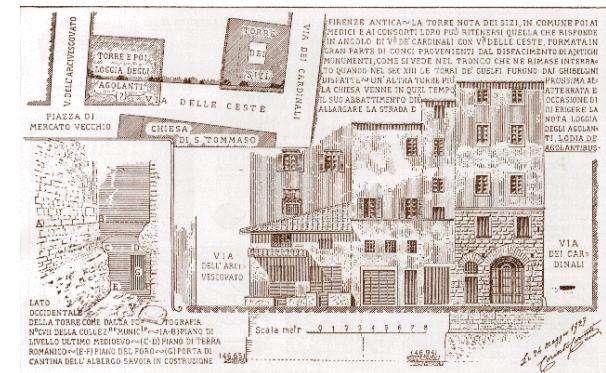
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dílo architektonické včetně díla urbanistického

- Včetně architektonických plánů a nákresů
- Dílo zahrnuje i mezery, výklenky, ambity, niky
- Nezahrnuje však běžné architektonické prvky
- Samotné klasické sloupy (dórský, jónský, korintský) chráněny nejsou
- Urbanistické dílo – parky, městské části apod.

Dílo fotografické, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické

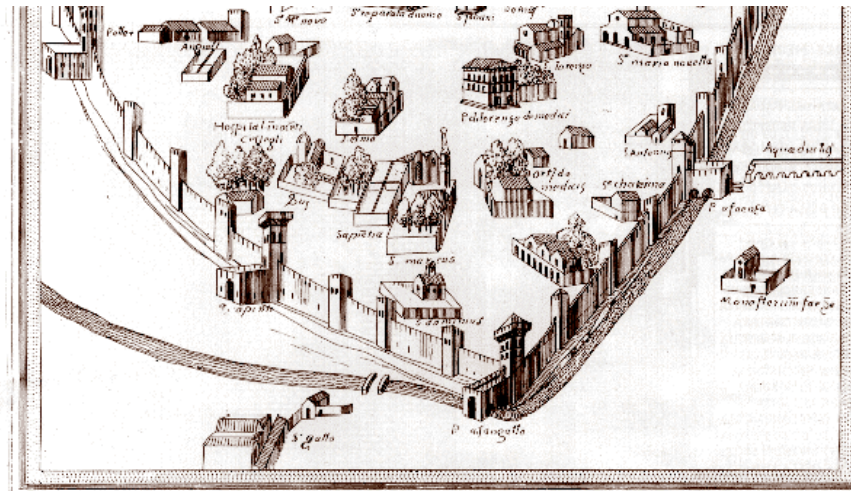
- Dílo audiovizuální
vs. dílo audiovizuálně užitě
- Sestává se z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, které vyvolávají dojem pohybu (§ 62 odst. 1 AutZ)
- Soundtrack je dílo audiovizuálně užitě
- Výtvarná stránka filmu (scéna, kostýmy, kamera) patří rovněž mezi díla audiovizuálně užitá

Dílo kartografické

- Mapy a plány měst
- Turistické mapy, vojenské mapy, historické mapy ...

FORTIFICATIONS de FLORENCE

Plan du XVIe Siècle et après un mesurage.

Počítačový program (§§ 65 a 66 AutZ)

- V českém právu není definice
- Počítačový program je chráněn jako dílo literární
- Jde o soubor příkazů daných počítači
- 2 základní formy – strojový kód (1001100) a zdrojový kód
- Není možné chránit myšlenky a principy, na nichž je počítačový program založen, pouze vyjádření těchto myšlenek (soubor příkazů)

Výjimky z autorskoprávní ochrany (§ 3AutZ)

- ochrana podle práva autorského se nevztahuje na:
 - úřední dílo (právní předpis, rozhodnutí, veřejná listina...)
 - výtvořky tradiční lidové kultury, pokud není jméno autora obecně známo a nejde – li o dílo anonymní nebo pseudonymní
 - politický projev (až do novely č. 216/2006 Sb. se na politický projev autorskoprávní ochrana vůbec nevztahovala; dnes úřední licence dle § 34 písm. d) AutZ)

Autorské dílo vs. hmotný nosič díla (§9, §11 odst. 3, § 12 odst. 3 AutZ)

- Autorské dílo nelze zničit – zničením hmotného předmětu autorské dílo nezaniká (§ 9 odst. 2 AZ)
- Autorské dílo = myšlenka, která je určitým způsobem chráněna
- Je odděleno od svého hmotného nosiče:
 - nabytím vlastnického práva nebo jiného věcného práva k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nenabývá se oprávnění k výkonu práva dílo užit
 - poskytnutím oprávnění k výkonu práva dílo užit jiné osobě zůstává nedotčeno vlastnické právo nebo jiná věcná práva k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno
 - vlastník či jiný uživatel věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, není povinen tuto věc udržovat a chránit před zničením
- Autor má právo požadovat na vlastníku věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, aby mu ji zpřístupnil, pokud je toho třeba k výkonu práv autorských podle tohoto zákona (§ 12 odst. 5 AutZ)

Dílo

Hmotný nosič

AUTOR

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kdo je autorem?

- fyzická osoba, která
- vytvořila
- autorské dílo
 - k autorství není třeba způsobilosti k právním úkonům
 - povolení dle zákona o zaměstnanosti (z.č. 435/2000 Sb. - §§ 121 až 124)
- Autorem není zejména
 - právnická osoba (a.s., s.r.o., občanské sdružení, stát atd.)
 - počítač
- Autorem díla souborného je fyzická osoba, která dílo uspořádala

Kdo je autorem?

- Autorem je rovněž
 - překladatel (§ 2 odst. 4 AutZ)
 - zpracovatel (§ 2 odst. 4 AutZ)
 - to i v případě, že dílo zpracuje neoprávněně – autorská práva mu přísluší, ale nemůže je vykonávat (rozpor s dobrými mravy - § 3 odst. 1 ObčZ)

Kdo je autorem?

- **Zákonná domněnka autorství (§ 6 AutZ)**
 - autorem díla je osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v rejstříku předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem, není-li prokázán opak
 - dílem se zde rozumí hmotný nosič díla
 - odlišné od copyrightové doložky (všeobecná úmluva o právu autorském – čl. III)

© Pavel Koukal 2008
nositel (i pr.osoba) rok prvního zveřejnění

Spoluautoři (§ 8 AutZ)

- **dílo spoluautorské**
 - společná tvůrčí činnost více autorů do doby dokončení díla
 - příspěvky autorů nesmí být způsobilé samostatného užití
- **spoluautorem není ten**, kdo k vytvoření díla nepřispěl tvůrčí činností (pomoc, rada technická, administrativní, odborná...)

Spoluautoři (§ 8 AutZ)

- **nakládání s dílem**

- formování vůle (odst. 4) jednomyslnost (pokud jeden ze spoluautorů bezdůvodně brání – nahrazení projevu vůle soudem)
- smlouva, kterou by neuzavřeli všichni by byla neplatná
- z právních úkonů jsou všichni spoluautoři oprávněni a povinni společně a nerozdílně (odst. 3)
 - » podat žalobu může kterýkoliv z nich
 - » žalován může být kterýkoliv ze spoluautorů

- **podíly na pohledávkách** jsou úměrné velikosti tvůrčích příspěvků; je možná odlišná dohoda; pokud nelze odlišit příspěvky – podíly jsou stejné

AUTORSKÁ PRÁVA

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kdy autorská práva vznikají? (§ 9 AutZ)

- **neformálnost** – není třeba registrace ani placení poplatků
 - opuštění tvůrčího ducha autora - zhmotnění
 - vyjádření v jakékoli objektivně vnímatelné podobě
 - nemusí se jednat o vyjádření trvalé (i efemerní)
- **zničením věci**, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nezaniká právo autorské k dílu
- ?sporné je, zda vlastník hmotného nosiče může tento nosič aktivně zničit?
- **počítačové programy** – zachycení ve zdrojovém nebo strojovém kódu (i na papíře)

Jaká práva autor má?

- **práva majetková** – právo dílo užít (§ 12 AutZ)
 - ve vztahu k dílu (rozmnožování, sdělování díla veřejnosti)
 - ve vztahu k hmotnému nosiči (rozšiřování, půjčování, pronájem, vystavování)
- **práva osobnostní** (§ 11 AutZ)
 - právo dílo zveřejnit
 - právo osobovat si autorství
 - právo na nedotknutelnost díla
 - právo na autorský dohled

Práva osobnostní (§ 11 AutZ)

- zveřejnění díla
 - po smrti toto právo zaniká – lze tedy zveřejnit dosud nezveřejněná díla i proti vůli autora (právo zveřejnitelce - § 28 AutZ)
- osobování si autorství
 - po smrti toto právo přísluší osobám autorovi blízkým (§ 116 ObčZ) a kolektivnímu správci

Práva osobnostní (§ 11 AutZ)

- nedotknutelnost díla
 - udělit svolení ke změně, zásahu
 - právo domáhat se, aby dílo bylo užíváno způsobem, který nesmí snižovat hodnotu díla (autorský dohled)
 - toto právo je v určitých případech omezeno (§§ 38d, 58 odst. 4 a 5, 59, 63 odst. 4 AutZ)
- osobnostních práv se nelze vzdát a nelze je převést
- postmortální ochrana (§ 11 odst. 5 AutZ)

Práva majetková (§ 12 AutZ)

- práv majetkových se nelze vzdát, nelze je převést, nelze je postihnout výkonem rozhodnutí (zde lze postihnout pouze pohledávky vzniklé na základě licenčních smluv)
- autorská práva nejsou součástí společného jmění manželů – předmětem však mohou být výnosy z těchto práv
- práva majetková jsou předmětem dědictví – dědic vstupuje do autorových práv (co se týče postmortální ochrany záleží na to, zda je dědic současně osobou blízkou - § 11 odst. 5 AutZ)

Práva majetková (§ 12 AutZ)

- v případě odúmrtí – práva připadají státu (vykonává je buď Státní fond kultury ČR nebo Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie)
- od dědění autorských práv je třeba odlišit dědění hmotných nosičů
- kromě práv uvedených v § 12 AutZ má autor rovněž právo (zprostředkovaně) na tzv. jiná majetková práva
 - právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého (§ 24 AutZ)
 - právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu (§ 25 AutZ)

Práva majetková (§ 12 AutZ)

- obsahem práv majetkových
 - právo dílo užit
 - právo udělit jiné osobě souhlas s užitím (poskytnutí licence)
 - jiná osoba může bez souhlasu autora dílo užit pouze v případech stanových zákonem
 - i po poskytnutí licence majetkové právo zůstává zachováno autorovi

Jak dlouho autorská práva trvají?

- majetková práva

- po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti (§ 27 odst. 1 AutZ)
- u díla spoluautorů se lhůta počítá od smrti autora, který ostatní přežil (§ 27 odst. 2 AutZ)
- zvláštní počítání u díla audiovizuálního (poslední přeživší z následujících osob: režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvlášť vytvořené pro užití v audiovizuálním díle)
- počítání času – smrt 16.8.1980; počátek lhůty 1.1.1981, konec lhůty 31.12.2050
- zveřejnění díla v průběhu doby ochrany je rozhodné pro díla anonymní, pseudonymní a díla kolektivní; po uplynutí doby ochrany (§ 28 odst. 2 a 3 AutZ) – právo zveřejnitelce – 25 let
- po uplynutí doby ochrany se dílo stává volným a každý jej může volně užít způsobem, který nesnižuje jeho hodnotu

Jak dlouho autorská práva trvají?

- osobnostní práva
 - zanikají smrtí autora (§ 11 odst. 4 AutZ); po smrti autora se mohou určitých práv (např. ochrana autorství, ochrana před zneuctěním díla) domáhat osoby autorovi blízké (manžel, děti, rodiče)

Jaké má autor nároky v případě porušení/ohrožení svých práv?

(§§ 40 až 45 AutZ)

a) určení autorství

- není třeba prokazovat naléhavý právní zájem na určení autorství
- zákonná vyvratitelná domněnka autorství (§ 6 AutZ, § 63 odst. 2 AutZ)

b) nárok zdržovací

- pokud však již k zásahu došlo a nehrozí jeho opakování, žaloba by měla být zamítnuta

Jaké má autor nároky v případě porušení/ohrožení svých práv?

c) nárok odstraňovací (restituční)

- cílem je obnovit stav před neoprávněným zásahem do práva
- včetně zničení nebo odstranění materiálů a nástrojů použitých výlučně nebo převážně k výrobě neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky

Jaké má autor nároky v případě porušení/ohrožení svých práv?

d) nárok informační (sdělení údajů)

- získání informací o původu zboží nebo služeb, kterými jsou porušována práva, distribučních kanálech a totožnosti třetích osob zúčastněných na porušení práva

e) nárok na přiměřené zadostiučinění (satisfakční)

- omluva
- peněžitá satisfakce

f) zákaz poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora

Jaké má autor nároky v případě porušení/ohrožení svých práv?

- g) zveřejnění rozsudku na náklady žalovaného
- h) náhrada škody – namísto ušlého zisku může autor požadovat částku ve výši licenčního poplatku
- i) bezdůvodné obohacení – výše činí dvojnásobek licenčního poplatku

Jaké má autor nároky v případě porušení/ohrožení svých práv?

Pokud autor udělí výhradní licenci – může se sám domáhat nároků pouze dle písm. a), e), f)

Lhůty pro uplatnění práv (promlčení)

- náhrada škody (§106 ObčZ) – 2 roky, 3 roky, 10 let
- bezdůvodné obohacení (§ 107 ObčZ) - 2 roky, 3 roky, 10 let
- peněžitá satisfakce (§ 101 ObčZ) – 3 roky

Právo autorské rovněž porušuje (§ 43, 44 AutZ)

- kdo obchází účinné technické prostředky ochrany práv (schrinky, rippery, dekodery)
- kdo vyrábí zařízení, výrobky nebo součástky nebo poskytuje služby, které umožňují odstranění technických prostředků
- pro účely bezúplatných zákonných licencí by měl autor (§ 43 odst. 4 AutZ) umožnit zpřístupnění díla bez technické ochrany; neplatí to ale pro díla, která byla zpřístupněna formou sdělování veřejnosti na vyžádání (on demand)

Právo autorské rovněž porušuje (§ 43, 44 AutZ)

- kdo odstraňuje nebo mění jakoukoli elektronickou informaci o správě práv k dílu
- rozšiřuje, dováží nebo přijímá za účelem rozšiřování, vysílá nebo sděluje veřejnosti dílo, ze kterého byla informace o správě práv nedovoleně odstraněna nebo změněna

Právo autorské rovněž porušuje (§ 45 AutZ)

- kdo pro své dílo používá podobného názvu nebo podobné vnější úpravy děl s cílem vyvolat nebezpečí záměny obou děl
- výjimkou jsou případy, kdy z povahy věci vyplývá podobnost děl (technické předurčení obálky, obalu, názvu)
- v případě, že název díla sám o sobě je autorských dílem (§ 2 odst. 3 AutZ) – aplikuje se přímo porušení autorského práva dle § 40 AutZ

ZVLÁŠTNÍ DRUHY AUTORSKÝCH

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zaměstnanecké dílo (§ 58 AutZ)

- dílo vytvořené ke splnění povinností vyplývajících z pracovněprávního vztahu
- práva majetková vykonává zaměstnavatel – **lze smluvně upravit odlišně**
- zaměstnavatel může své právo postoupit jinému pouze při prodeji podniku, jinak potřebuje souhlas autora
- při zániku/smrti zaměstnavatele přechází oprávnění k výkonu majetkových práv zpět na autora
- jestliže zaměstnavatel nevykonává majetková práva vůbec nebo jen nedostatečně, může autor žádat o udělení licence

Zaměstnanecké dílo (§ 58 AutZ)

- **osobnostní práva** jsou omezena ve prospěch zaměstnavatele (pokud vykonává majetková práva k dílu)
 - rozhodnutí o zveřejnění
 - zpracování
 - spojení s jiným dílem
 - dokončení
 - zařazení do díla souborného
 - uvádění díla pod zaměstnavatelovým jménem

Zaměstnanecké dílo (§ 58 AutZ)

- právo autora na **dodatečnou přiměřenou odměnu** (§ 58 odst. 6 AutZ) – neplatí pro počítačové programy, databáze, kartografická díla
- počítačové programy, databáze a kartografická díla jsou vždy považována za díla zaměstnanecká, i když jsou vytvořena na objednávku
- po skončení pracovněprávního vztahu zůstávají práva a povinnosti zaměstnavatele i autora nedotčena

Dílo vytvořené na objednávku (§ 61 AutZ)

- dílo vytvořené autorem na základě smlouvy o dílo
- buď smlouva dle § 631 ObčZ nebo dle § 536 ObchZ
- dílo vytvořené autorem jako soutěžícím ve veřejné soutěži (§ 847 ObčZ, § 281 ObchZ)
- platí, že autor poskytl licenci k účelu vyplývajícímu ze smlouvy, **není-li sjednáno jinak**
- **není-li sjednáno jinak**, k užití díla nad rámec takového účelu je objednatel oprávněn pouze na základě licenční smlouvy
- autor může dílo vytvořené na objednávku užít a poskytnout licenci jinému, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy objednatele

Kolektivní dílo (§ 59 AutZ)

- dílo, na jehož tvorbě se podílí **více autorů**
- je vytvářeno z podnětu a pod vedením fyzické nebo právnické osoby
- je uváděno na veřejnost pod jejím jménem
- příspěvky zahrnuté do takového díla **nejsou schopny samostatného užití**
- kolektivní díla se považují za zaměstnanecká díla, i když jsou vytvořena na objednávku
- dílo audiovizuální a díla audiovizuálně užitá nejsou dílem kolektivním

Školní dílo (§ 60 AutZ)

- dílo, vytvořené autorem v rámci výuky
- pokud chce škola dílo využívat, má právo za obvyklých podmínek právo na poskytnutí licence
- pokud autor odmítá, musí se škola obrátit na soud, aby došlo k nahrazení projevu vůle
- autor školního díla může s dílem volně nakládat, není – li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy
- škola může požadovat, aby autor z výtěžků, které získal z licencování díla, přispěl k úhradě nákladů, které škola do jeho díla vložila

19.3.2010

Dílo audiovizuální/audiovizuálně užitě (§§ 62 až 64 AutZ)

- dílo tvořené uspořádáním děl audiovizuálně užitých
- autorem audiovizuálního díla je jeho režisér
- tím nejsou dotčena práva autorů děl audiovizuálně užitých
- zvláštní doba trvání práv - § 27 odst. 5 AutZ
- osobnostní práva autora jsou v určitých případech omezena ve prospěch výrobce prvního záznamu (§ 63 odst. 4 AutZ)

Dílo audiovizuální/audiovizuálně užité (§§ 62 až AutZ)

- zákonná domněnka autorství – zápis v rejstříku audiovizuálních děl dle mezinárodní smlouvy
 - » zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl
 - » Úmluva o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl (sdělení MZV č. 365/1992 Sb.) – registrace WIPO
- rozsah udělení licence ve prospěch výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla + výše odměny (§ 63 odst. 3 AutZ)
- dílo audiovizuálně užitě (kostýmy, scéna, kamera...)
 - rozsah udělení licence + výše odměny (§ 64 odst. 1 AutZ)
 - neplatí to pro dílo hudební (soundtrack)

OMEZENÍ AUTORSKÝCH PRÁV

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zákonná omezení autorských práv (§§ 29 až 39 AutZ)

- autorská díla lze užit
 - se souhlasem (na základě licence) autora (souhlas i konkludentní); licence může být i bezúplatná
 - bez souhlasu autora (§ 29 AutZ)
 - ve zvláštních případech
 - stanovených v autorském zákoně
 - užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla
 - užitím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora

Zákonná omezení autorských práv (§§ 29 až 39 AutZ)

- volné užití (§§ 30 až 30b) AutZ
 - užití pro osobní potřebu fyzické osoby
 - jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu
 - s výjimkou (§ 30 odst. 3 AutZ)
 - » počítačových programů
 - » databází
 - » zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla architektonického stavbou
 - » pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu nebo jeho přenosu
 - » děl hudebních a děl hudebně dramatických – notové záznamy - § 30a odst. 1 AutZ

Rozmnožování na papír nebo na podobný podklad (§ 30a) AutZ)

- do práva autorského nezasahuje subjekt (písm. a až d), který
- zhotoví
- tiskovou rozmnoženinu díla (s výjimkou notových osnov) a
- v určitých případech zaplatí náhradní odměnu
- pozor – rozmnoženina nesmí být použita k jinému účelu než pro osobní či vlastní vnitřní potřebu

Zákonná omezení autorských práv (§§ 29 až 39 AutZ)

- bezúplatné zákonné licence (§§ 31 až 39 AutZ)
 - Citační licence
 - Úřední a zpravodajská licence
 - Užití díla umístěného na veřejném prostranství
 - Užití díla v rámci občanských či náboženských obřadů nebo v rámci úředních akcí pořádaných orgány veřejné správy, v rámci školních představení a užití díla školního
 - Knihovní licence
 - Licence k dílům užitého umění a dílům architektonickým

Citační licence (§ 31 AutZ)

- **Do práva autorského nezasahuje ten, kdo**
 - užije v odůvodněné míře výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů ve svém díle
 - užije výňatky z díla nebo drobná celá díla pro účely kritiky nebo recenze vztahující se k takovému dílu, vědecké či odborné tvorby a takové užití bude v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem
 - užije dílo při vyučování pro ilustrační účel nebo při vědeckém výzkumu, jejichž účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, a nepřesáhne rozsah odpovídající sledovanému účelu
- vždy je třeba uvést – jméno autora, název díla, pramen
- hodnotí se – přiměřenost (odůvodněná míra), zákaz hospodářského prospěchu, účel

Do práva autorského nezasahuje ten, kdo

- v odůvodněné míře dílo **na základě zákona pro účely veřejné bezpečnosti**, pro soudní nebo správní řízení nebo k jinému úřednímu účelu nebo pro parlamentní jednání a pořízení zápisu o něm
- dílo ve spojitosti se **zpravodajstvím** týkajícím se aktuálních událostí, a to v rozsahu odpovídajícím informačnímu účelu
- v odpovídající míře dílo v periodickém tisku, televizním či rozhlasovém vysílání nebo jiném **hromadném sdělovacím prostředku** zpřístupňujícím zpravodajství o aktuálních věcech politických, hospodářských nebo náboženských, uveřejněné již v jiném hromadném sdělovacím prostředku nebo jeho překlad; takto převzaté dílo a jeho překlad lze i jinak užít; převzetí ani jiné následné užití podle tohoto ustanovení však není přípustné, je-li zapovězeno
- politický projev nebo úryvky veřejné přednášky nebo podobných děl v **rozsahu odpovídajícím informativnímu účelu**; právo autora na užití takových děl v souboru zůstává nedotčeno

Jak postupovat při užití autorských děl?

- 1) Jedná se vůbec o autorské dílo?
- 2) Nejedná se o dílo volné?
- 3) Nevztahuje se na užití díla některá z bezúplatných zákonných licencí?
- 4) Volné užití
- 5) Souhlas autora – licence
- 6) Dílo užít vždy jen způsobem, který nesnižuje jeho hodnotu

„Jestliže použiji pouze malou část cizího chráněného díla, neporušuji jeho autorská práva.“

- NE
- I malá část díla může být chráněna, a proto vždy existuje potencionální riziko sporu
- Mohu argumentovat tím, že jsem se pouze nechal **inspirovat** myšlenkou, kterou jsem ztvárnil odlišným způsobem
- Změna slovosledu, barevného schématu, kompozice je v jisté míře přípustná, ale pozor na **právo autora na nedotknutelnost díla** (§ 11 odst. 3 AutZ)

AUTORSKOPRÁVNÍ LICENČNÍ SMLOUVA

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podstata licence

- úplné/bezúplatné užití určitého nehmotného statku
- licence = svolení k užití
- jedná se období nájmu nebo výpůjčky
- práva zůstávají zachována majiteli nehmotného statku
- × při převodu práv dochází ke změně majitele (nejde to u autorských práv)
- je možné udělit více licencí na tentýž nehmotný statek

Autorskoprávní licence (§ 46 AutZ)

- oprávnění k výkonu práva dílo užit
 - k jednotlivým způsobům užití
 - ke všem způsobům užití
 - nelze však způsobem, který v době uzavření smlouvy nebyl znám
 - odměna za užití, není-li ve smlouvě stanoveno jinak (licenci tedy lze sjednat i bezúplatně)
- nabyvatel je povinen licenci využít
- písemná forma jen u licence výhradní a nakladatelské

Autorskoprávní licence (§ 46 AutZ)

- ofertu (návrh na uzavření licenční smlouvy) je možné směřovat i vůči neurčitému okruhu osob
- souhlas s uzavřením licenční smlouvy (akceptace) může být vyjádřen i provedením úkonu k užití a poskytnutím nebo přijetím plnění z licence
- autorskoprávní licence se neregistrují (oproti tomu licence známkoprávní se registrují u Úřadu prům. vlast.)

Výhradní/nevýhradní licence (§ 47 AutZ)

- licence může být poskytnuta jako výhradní i nevýhradní
- pokud je poskytnuta jako výhradní je obecně i licenci výlučnou (tj. autor je povinen sám se výkonu práva zdržet způsobem, ke kterému licenci udělil)
- u nevýhradní licence – autor může sám dílu užít i dále udělit souhlas s užitím třetí osobě
- sublicence jen v případě, že je tak sjednáno v licenční smlouvě

- není – li stanoveno jinak, ve smlouvě musí být dohodnuta
 - výše odměny nebo alespoň
 - způsob jejího určení
- pokud nebyly výše ani způsob stanoveny je licenční smlouva neplatná s výjimkou případů
 - strany sjednaly, že licence je bezúplatná
 - z jednání stran o uzavření smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít smlouvu úplatně i bez určení výše odměny
 - v takovém případě je nabyvatel povinen poskytnout autorovi odměnu ve výši, která byla obvyklá v době uzavření smlouvy

Odměna za autorskou licenci (§ 49 AutZ)

- je-li výše odměny dohodnuta v závislosti na **výnosech** z využití licence, je nabyvatel povinen umožnit autorovi kontrolu příslušné účetní nebo jiné dokumentace ke zjištění skutečné výše odměny
- není-li odměna stanovena v závislosti na výnosech z využití licence a je-li tak nízká, že je ve zřejmém nepoměru k zisku z využití licence a k významu díla pro dosažení takového zisku, má autor **právo na přiměřenou dodatečnou odměnu**

Omezení licence (§ 50 AutZ)

- omezení na jednotlivé způsoby užití díla
- pokud není sjednán způsob – rozhodující je účel smlouvy
- jinak
 - územní rozsah licence je omezen na území České republiky
 - časový rozsah licence je omezen na dobu max. 1 roku od poskytnutí licence/odevzdání díla
 - množství rozsah – množství obvyklé
- licence k rozmnožování díla – licence ke zhotovení rozmnoženin (§ 50 odst. 4 AutZ)
- licence k rozmnožování díla – i licence k rozšiřování rozmnoženin (§ 50 odst. 5 AutZ)

Omezení nabyvatele licence (§ 50 AutZ)

- nabyvatel je co do užití díla omezen **osobnostními právy autora**
- nabyvatel nesmí upravit či jinak měnit dílo, jeho název nebo označení autora
 - ledaže bylo sjednáno jinak nebo
 - jde-li o takovou úpravu či jinou změnu díla nebo jeho názvu, u které lze spravedlivě očekávat, že by k ní autor vzhledem k okolnostem užití svolil
 - svolení však není možné, pokud si dopředu autor vyhradil i tyto změny

Zánik licence (§ 50 AutZ)

- výpověď (§ 582 ObčZ)
- odstoupení od smlouvy
 - odstoupení pro nečinnost nabyvatele (§ 53 odst. 2 AutZ)
 - nejdříve autor pošle výzvu a stanoví dodatečnou lhůtu; teprve poté odstoupení
 - autor musí v odůvodněných případech nahradit škodu
 - nelze odstoupit do 2 let od poskytnutí licence
 - lze odstoupit i ústně
 - autor nemusí vracet odměnu v případě, že nabyvatel byl povinen licenci využít

Zánik licence (§ 50 AutZ)

- odstoupení od smlouvy (pokračování)
 - odstoupení pro změnu přesvědčení autora (§ 54 AutZ)
 - dosud nezveřejněné dílo již neodpovídá přesvědčení autora a zveřejněním díla by byly značně nepříznivě dotčeny jeho oprávněné osobní zájmy
 - lze pouze písemně
 - autor je povinen vždy nahradit škodu
 - povinnost nabídky licence
 - smrtí (zánikem) nabyvatele licenční smlouva nezaniká –
přechod na právního nástupce

- licence k
 - rozmnožování a rozšiřování díla
 - slovesného, hudebně dramatického nebo hudebního, výtvarného, fotografie či díla vyjádřeného způsobem podobným fotografii
- pojmově výhradní licence (s výjimkou článků v periodickém tisku)
- autorská korektura – možnost odstoupit od smlouvy
- zvláštní zánik licence ve prospěch autora – u množstevní licence – autor vyzve k „dotisku“ a nabyvatel do 6 měsíců nereaguje

Licenční analogie při stanovení výše nároků při porušení práv z duševního vlastnictví

- § 40 odst. 4 AutZ
 - u nároku na náhradu ušlého zisku
 - ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem
 - u nároku na vydání bezdůvodného obohacení
 - dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem
 - běžné licenční poplatky se zpravidla pohybují v rozmezí od 1% do 5% z čisté „prodejní ceny“ daného předmětu/díla

PRÁVA SOUVISEJÍCÍ S PRÁVY AUTORSKÝMI

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- provádění uměleckého díla
- divadelní režisér není autor, ale výkonný umělec
- společný zástupce – vedoucí uměleckého tělesa (neplatí pro sólistu, dirigenta, režiséra)
- osobnostní a majetková práva
- úplatná zákonná licence (nevyžaduje se souhlas umělce, ale musí se zaplatit) – užití uměleckého výkonu, povinně kolektivně spravované právo (INTERGRAM)
- délka trvání práv – 50 let od vytvoření uměleckého výkonu nebo od zveřejnění záznamu výkonu

Práva výrobce záznamu (§§ 79 až 82 AutZ)

- záznam zvukový a zvukově obrazový
- 50 let od pořízení záznamu nebo od zveřejnění záznamu
- pouze majetková práva
- práva jsou převoditelná
- kolektivní správu vykonává INTERGRAM

Práva vysílatele k jeho vysílání (§§ 83 až 85 AutZ)

- majetková práva; převoditelná
- trvání 50 let po prvním vysílání

ZVLÁŠTNÍ PRÁVO POŘIZOVATELE DATABÁZE

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Databázové právo (§§ 88 až 94 AutZ)

- databáze – soubor prvků funkčně uspořádaných, který má ekonomickou hodnotu – ochrana investice pořizovatele databáze
- právo má pořizovatel databáze – právo na vytěžování a zužitkování
- právo je převoditelné; trvání 15 let od pořízení/zpřístupnění
- omezení práva (§ 91 AutZ)
 - běžnost a přiměřenost
 - oprávněné zájmy pořizovatele databáze
 - absence újmy
- bezúplatné zákonné licence (osobní potřeba, vědecká a vyučovací, veřejná bezpečnost a úřední řízení)

KOLEKTIVNÍ SPRÁVA

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kolektivní správa (§§ 88 až 94 AutZ)

- kolektivní uplatňování a kolektivní ochrana
- majetkových práv autorských a majetkových práv souvisejících s právem autorským a
- umožnění zpřístupňování předmětů těchto práv veřejnosti
- pouze na zveřejněná díla
- kolektivní správci
 - OSA, INTERGRAM, DILIA, OOA-S, GESTOR, OAZA

Kolektivní správa

- povinně kolektivně spravovaná práva (§ 96 odst. 1 AutZ)
 - práva výkonných umělců
 - výrobců zvukového záznamu
 - reprografie
 - rozmnoženiny zvukových/zvukově obrazových záznamů
 - opětný prodej originálu díla uměleckého
 - půjčování knih v knihovnách
- autoři jsou ze zákona zastoupeni kolektivním správcem

Kolektivní správa

- dozor na kolektivními správci vykonává Ministerstvo kultury
 - uděluje oprávnění
 - odnímá oprávnění
 - uděluje pokuty
- kolektivní správa není podnikáním – je o výkon tzv. jiné hospodářské činnosti
- kolektivní správa není vykonávána za účelem dosažení zisku (§ 100 odst. 2 AutZ)

Kolektivní správa

- právo výběru některých odměn (např. reprografie a knihovny) je možné udělit jen jednomu kolektivnímu správci (§ 98 odst. 7 AutZ) – OSA + DILIA
- kolektivní správce je povinen (§ 100 AutZ)
 - vést seznam zastoupených autorů
 - vést rejstřík předmětů ochrany
 - sdělit tomu, kdo o to písemně požádá, zda zastupuje nositele práv k určitému předmětu ochrany pro výkon určitého práva, a vydat o tom na žádost a náklady žadatele písemné potvrzení

Práva a povinnosti kolektivního správce (§ 100 AutZ)

- uzavírat s uživateli předmětů ochrany smlouvy za rovných a přiměřených podmínek
- uživatelé předmětů ochrany, jakož i osoby povinné k platbě zvláštních odměn jsou povinni umožnit kolektivnímu správci řádný výkon kolektivní správy a bez vážných důvodů kolektivnímu správci neodmítnout poskytnutí k tomu potřebných informací (§ 100 odst. 3 AutZ)

Práva a povinnosti kolektivního správce (§ 100 AutZ)

- veřejná hudební produkce (§ 100 odst. 4 AutZ) – chybí přímá sankce – kol. správce není oprávněn udělovat pokutu – není to ani přestupek dle § 105a AutZ
- ohlašovací povinnost související s provozováním živé hudební produkce (§ 19 AutZ) – dodavatel předá seznam provozovateli – ten je povinen oznámit seznam příslušnému kolektivnímu správci
- kritéria přiměřenosti (§ 100 odst. 6 AutZ)
- povinnost vyžádat stanovisko sdružení uživatelů (§ 100 odst. 7 AutZ)

Práva a povinnosti kolektivního správce

- pravidlo – pokud poctivě jednám o uzavření smlouvy není kolektivní správce oprávněn podat žalobu k soudu (§ 100a) AutZ)
- k vyjednávání lze využít i zprostředkovatele (§ 102 AutZ) anebo kolektivní vyjednávání

Kolektivní správce uzavírá s uživateli předmětů ochrany

- kolektivní smlouvy (kol.správce-sdružení uživatelů)
- hromadnou smlouvu (licenční smlouva pro všechny předměty ochrany, k nimž kol. správce spravuje práva)
- **společný zástupce kol. správců** (§ 100 odst. 11 AutZ)
 - pokud k užití určitého předmětu potřebují licenci od více než 2 kolektivních správců – mohou požádat, aby si určili společného zástupce

PŘESTUPKY A JINÉ SPRÁVNÍ DELIKTY

19.3.2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Přestupky

- pachatelem může být pouze FO
- je vyžadováno zavinění (stačí i nedbalost)
- kopírují porušení autorských práv dle §§ 40 až 45 AutZ
- nekopírují povinnosti stanovené v § 100 AutZ
- projednávají je obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- lze uložit pokutu až do výše 150.000,- Kč
- projednávání přestupků (zákon o přestupcích – zákon č. 200/1990 Sb.)
- lhůta 1 roku pro pravomocné potrestání pachatele

Jiné správní delikty

- pachatelem může být pouze PO nebo podnikající FO
- není vyžadováno zavinění
- projednávají je obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- projednávání jiných správních deliktů (správní řád)
- není stanovena lhůta 1 roku pro pravomocné potrestání pachatele

Použité zkratky:

AutZ – autorský zákon (zákon č. 121/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Kontakt:

JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.
odborný asistent

*Katedra občanského práva
Právnická fakulta Masarykovy univerzity
Veveří 70, 61180 Brno*

pavel.koukal@law.muni.cz

tel: 549 49 4171